

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΠΟΥ ΖΩΝΤΑΝΕΥΕΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ

Τσαρίνα Λοφία

Η Παλαιολογίνα που ανέδειξε τη Ρωσία

ΤΣΑΡΙΝΑ ΣΟΦΙΑ

Η ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΙΝΑ
ΠΟΥ ΑΝΕΔΕΙΞΕ ΤΗ ΡΩΣΙΑ

Σειρά: Ιστορικό Μυθιστόρημα
Τίτλος: Τσαρίνα Σοφία Η Παλαιολογίνα που ανέδειξε τη Ρωσία
Συγγραφέας: Γιώργος Λεονάρδος
Φιλολογική επιμέλεια: Νεφέλη Χαραλαμπίκου

Σελιδοποίηση: ARCHETΥΡΟGRAPHICS – ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
Εκπόνηση εξωφύλλων: Φαίδων Σμυρναίος/Αρχέτυπο

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική, ή η απόδοση κατά παράφραση ή διασκευή του περιεχομένου του βιβλίου με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη. Νόμος 2121/1993 και κανόνες του Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

Copyright © 2016 ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΩΚΕΑΝΟΣ
& Γιώργος Λεονάρδος
Σόλωνος 136, 106 77, Αθήνα
Τηλ.: 210 3829339 - 210 3803925, Φαξ: 210 3829659
e-mail: info@oceanosbooks.gr
www.oceanosbooks.gr

ISBN 978-618-5104-85-6

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ

Τσαρίνα Σοφία

Η ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΙΝΑ*
ΠΟΥ ΑΝΕΔΕΙΞΕ ΤΗ ΡΩΣΙΑ

*Η μόνη προσωπογραφία της Σοφίας Παλαιολογίνας που διασώζεται και ανακαλύφθηκε μόλις πρόσφατα στην Ιταλία είναι η ανωτέρω σε λάβαρο ή φλάμπουρο του Ούρμπινο, του 1472, κατά την εκκίνηση της μεγάλης πορείας της, μαζί με την ακολουθία της, προς τη Μόσχα. Δίπλα της εικονίζεται ο Βησσαρίων, ο μέντωρ της Σοφίας και αυτός που κανόνισε το «προξενικό» με τον τότε δούκα της Μόσχας Ιβάν Γ', μετά από πρόταση του πάπα Παύλου Β'. Οι δύο αυτές προσωπογραφίες ταυτίστηκαν μόλις πρόσφατα από Ιταλούς επιστήμονες, σύμφωνα με την καθηγήτρια Σύλβια Ρονκέι, καθηγήτρια Φιλολογίας και Βυζαντινού Πολιτισμού στο πανεπιστήμιο της Σένα, η οποία και την πρότεινε στο συγγραφέα.

Η Σοφία Παλαιολογίνα. Γλυπτική αναπαράσταση της μορφής της από τον Σ. Νικίτιν το 1994. Βρίσκεται στο Ιστορικό Μουσείο του Κρεμλίνου.

*София Палеолог.
Реконструкция по черепу С.Никитина*

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ
ΤΟΥ ΡΩΣΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΗ
ΙΓΚΟΡ ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΦ

Το νέο ιστορικό μυθιστόρημα του Γιώργου Λεονάρδου σχετικά με τη Σοφία Παλαιολογίνα, είναι αφιερωμένο σε μια προσωπικότητα που διατήρησε από χρόνια στη Ρωσία μια συμβολική παρουσία της βυζαντινής κληρονομιάς της. Η Σοφία και ο σύζυγος της, ο Ιβάν Γ', που ανακηρύχθηκε σε Μέγα, μαζί με τον γιο τους, Βασίλι Γ', και τον εγγονό τους, Ιβάν Δ', τον αποκληθέντα Τρομερό, συνέχισαν τον αντικειμενικό σκοπό του πατέρα και του πάππου τους να ενώσουν τη Ρωσία υπό την κυριαρχία της Μόσχας.

Η Ιστορία δεν εδέγησε να αφήσει πολλά αυθεντικά στοιχεία για τη Σοφία –κάτι που είναι προς όφελος του συγγραφέα, ο οποίος μπορεί να χρησιμοποιήσει τη φαντασία του– αφού ακόμη δε γνωρίζουμε επακριβώς την ημερομηνία της γέννησής της, αν και πρέπει να ήταν νέα όταν ήρθε στη Μόσχα, ούτε πότε ακριβώς άλλαξε το όνομά της.

Γνωρίζουμε, όμως, από ένα μελετητή της Αγίας Πετρούπολης, τον ιστορικό Πολ Πίρλινγκ, ότι την πρωτοβουλία αυτού του «γεωπολιτικού» γάμου είχε η παποσύνη –ο πάπας Παύλος Β΄ και ο Σίξτος Δ΄ συγκεκριμένα– που συντηρούνταν από τον Ελληνο-Ρωμαίο καρδινάλιο Βησσαρίωνα, ο οποίος υποστήριζε ότι «res est nostrae curae et sollicitudinis»*.

Οι Έλληνες, που παρέμεναν φλογεροί πατριώτες, έστω και στην καθολική Ευρώπη, όπως ο καρδινάλιος Βησσαρίων, ήλπιζαν ότι ο ηγεμόνας της Μόσχας θα προσπαθούσε, μετά τον γάμο του με την κληρονόμο των Βυζαντινών αυτοκρατόρων, να κηρύξει πόλεμο κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και να αποκαταστήσει το βυζαντινό θρόνο. Από την πλευρά της, η Αυλή της Μόσχας προσέβλεπε, ίσως, σε ένα γάμο μεταξύ δύο δυναστειών, που θα βοηθούσε στο ξεκίνημα των δυναστικών της φιλοδοξιών. Αυτά τα θέματα μπορεί να συζητήθηκαν στο ηγεμονικό οικογενειακό συμβούλιο, όπως αναφέρουν τα ρωσικά χρονικά, που συγκλήθηκε στις 11 Φεβρουαρίου 1469, μετά την άφιξη στη Μόσχα του Γεώργιου Ταρχανιώτη, που τον αποκαλούσαν «Γιούρι ο Έλληνας», κομίζοντας τη γαμήλια πρόταση. Τα επίσημα ρωσικά χρονικά αναφέρουν το γεγονός αυτό ως σημαντικότερο, τονίζοντας αυτό τον γάμο του Ιβάν Γ΄ με την «ορθόδοξη πριγκίπισσα Σοφία».

*«Η λύση του προβλήματος αυτού (ενν. το συνοικέσιο και ο γάμος της Σοφίας Παλαιολογίνας) είναι αποτέλεσμα της ημετέρας φροντίδας και μέριμνας». (Σε ελεύθερη απόδοση).

Η Σοφία θεωρούνταν έξυπνη, δραστήρια και ενεργητική γυναίκα, που ώθησε τον σύζυγο της να αποτινάξει τον ταταρικό ζυγό από τη Ρωσία. Κοιτάζοντας σήμερα το πρόσωπο της Σοφίας, που το αναδόμησε το 1994 ο Σ. Α. Νικίτκιν από τα λείψανά της, τα οποία βρέθηκαν καλά διατηρημένα στη σαροκοφάγο της στο Κρεμλίνο, όπως γράφει η αρχαιολόγος κ. Τ. Πάνοβα στην ενδιαφέρουσα μελέτη της, μπορούμε να συμφωνήσουμε ότι η γυναίκα αυτή ήταν έξυπνη και ισχυρού χαρακτήρα. Επίσης, το γεγονός ότι μια Βυζαντινή πριγκίπισσα αποτέλεσε τμήμα του ρωσικού κρατικού κατεστημένου σημαίνει για εμένα ότι το βυζαντινό μεγαλείο έριξε φως και έδωσε χροιά στο ρωσικό κράτος.

Έχω διαβάσει στα ελληνικά, με μεγάλη ευχαρίστηση και ζωηρό ενδιαφέρον, δυο προηγούμενα βιβλία από τη σειρά των ιστορικών μυθιστορημάτων που έχει συγγράψει ο ταλαντούχος συγγραφέας Γιώργος Λεονάρδος, την «Ωραία Κοιμωμένη, του Μυστρά» και τον «Τελευταίο Παλαιολόγο».

Το παρόν ιστορικό μυθιστόρημα για τη Σοφία Παλαιολογίνα θα αποτελέσει μια συμβολή στην Ιστορία και εύχομαι καλή τύχη και επιτυχία και στο μυθιστόρημα αυτό και στον συγγραφέα του.

Ιγκόρ Μεντβέντεφ

*Ακαδημαϊκός Καθηγητής Βυζαντινολογίας
στο Πανεπιστήμιο της Αγίας Πετρούπολης
Αγία Πετρούπολη, 3 Σεπτεμβρίου 2008*

ΠΡΕΛΟΥΔΙΟ

Μια δυνατή βροντή και μια εκτυφλωτική αστραπή που ακολούθησε τη βροντή συγκλόνισαν τον κόσμο τη ημέρα εκείνη. Οι ρωσικοί μύθοι αναφέρουν ότι η γέννηση ενός σπουδαίου ανθρώπου συνοδεύεται πάντα από θύελλες και βροντές που συγκλονίζουν τα θεμέλια της γης.

Ακριβώς, εκείνη την ημέρα εμφανίσθηκαν και οι τρεις Μοίρες στο προσκέφαλο του νεογέννητου βρέφους.

– Λέγεται ότι πίσω από κάθε ηράκλειο έργο βρίσκεται η γυναίκα, είπε η πρώτη.

– Και πίσω από έναν μεγάλο άνδρα βρίσκεται η προικισμένη και κραταιά γυναίκα που τον εμπνέει, είπε η δεύτερη.

– Η ομορφιά ταιριάζει στις γυναίκες, η δύναμη ταιριάζει στους άνδρες, είπε η τρίτη.

Η Κλωθώ, που έκλωθε το νήμα της ζωής κάθε ανθρώπου από τη στιγμή της γέννησής του μέχρι

τον θάνατο του, η Λάχεις, που προδιέγραψε τις καλές και τις κακές στιγμές, και η Ατραπός, που καθιστούσε αμετάβλητα και αναπότρεπτα όσα όριζαν οι δύο προηγούμενες για τα νεογέννητα, κοιτάχτηκαν μεταξύ τους ικανοποιημένες.

– Εγώ θα την ασημώσω με μακροβιότητα, που τη λαχταρούν όλοι οι άνθρωποι, αλλά δε γνωρίζουν τι τους επιφυλάσσει η Ειμαρμένη, είπε πάλι η πρώτη.

– Εγώ θα τη χρυσώσω με περισσότερη χαρά και δημιουργική ικανοποίηση απ’ όσο με λύπες και στενοχώριες, είπε η δεύτερη.

– Κι εγώ θα την ατσαλώσω με πίστη, σταθερότητα κι επιμονή, είπε η τρίτη.

Οι τρεις θεότητες που κυβερνούν τη ζωή και τις οποίες οι άνθρωποι ονόμασαν Μοίρες ακούμπησαν καθεμία το μαγικό ραβδάκι της, που λαμπύριζε στην άκρη, στο μέτωπο του βρέφους.

– Θα είναι όμορφη, είπε η Κλωθώ.

– Θα έχει ισχυρό χαρακτήρα, είπε η Λάχεις.

– Θα έχει ζεστή καρδιά για να προβάλλει τα χαρίσματα αυτά, όπως και οι άνθρωποι που πορεύονται στις παγωμένες στέπες, είπε η Άτροπος.

Οι Μοίρες χάρηκαν για τις αποφάσεις τους.

– Θα την ονομάσουμε Ζωή, είπε η πρώτη.

– Ναι, είπε η δεύτερη, για να επιζήσει μέσα από αυτή την κακοσήμαδη κατάσταση στην οποία γεννήθηκε.

– Θα την ονομάσουμε και Σοφία, είπε η τρίτη, για να μπορεί να δημιουργήσει με σύνεση και σωφροσύνη αυτά για τα οποία ήρθε στον κόσμο.

– Όμως δεν είναι ανθρώπινο να τα έχει όλα κάποιος, είπαν με μια φωνή η Κλωθώ και η Λάχεσις.

– Δεν μπορεί να υπάρξει τέλεια και συνεχής ευτυχία για τον άνθρωπο, διευκρίνισε η πρώτη.

– Ο τέλειος άνθρωπος πρέπει να περνά και κακοτυχίες. Να πικραίνεται και να βασανίζεται, αποσαφήνισε τη θέση της η Λάχεσις.

– Συμφωνώ και με τις δυο σας, έκλεισε τη συζήτηση η Άτροπος, σφραγίζοντας την τύχη της νεογέννητης.

Οι Μοίρες, έχοντας επιτελέσει το έργο τους, χάθηκαν στους ουρανούς...

Το ζουμπουρλούδικο, ροδομάγουλο και γαλανομάτικο μωρό χαμογέλασε ασυναίσθητα μέσα στις πάνες όπου το είχαν τυλίξει μετά τη γέννα και, αφού έβγαλε από τα σωθικά του το πρώτο κλάμα, εκείνο της ζωής, χώθηκε στα βύθια του ύπνου του.

Η Ζωή-Σοφία Παλαιολογίνα, θυγατέρα του Θωμά και της Αικατερίνης, η μέλλουσα τσαρίνα «πασών των Ρωσιών», είχε γεννηθεί.

Κάπως έτσι ξεκινά και η ιστορία μας. Με την αρχοντοπούλα που την ευλόγησαν οι Μοίρες, που

μικρή ονειρευόταν το βασιλόπουλο το οποίο θα την έπαιρνε σε χώρα μακρινή και χιονοσκέπαστη, που θα γινόταν βασίλισσα του, που θα εκπληρώνονταν όλες οι προσδοκίες της, που...

Μοιάζει με παραμύθι. Αλλά δεν είναι.

Η ιστορία μας είναι πέρα για πέρα αληθινή και γήινη. Με τις χαρές και τις λύπες της, τις εξάρσεις και τις υφέσεις της, τα ευοίωνα και τα δυσοίωνα της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

– Ντυθείτε, χτενιστείτε, ευπρεπιστείτε... Γρήγορα!
Θα επισκεφθούμε τον Άγιο Πατέρα.

– Πάλι θα τον επισκεφθούμε; ρώτησε ο Ανδρέας,
το αφεντόπουλο*, με κάποια βαριεστιμάρα στη φωνή
του που δεν άρμοζε, καθώς απευθυνόταν στον καρ-
δινάλιο Βησσαρίωνα.

Ο πρώην ορθόδοξος και τώρα ανώτερος ιερωμένος
της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας του έριξε μια άγρια
ματιά. Από τότε ένα παιδαρέλι τολμούσε να του
αντιμιλά; Από τότε; Και δεν ήταν η πρώτη φορά.
Τον εκνεύριζε από τη στιγμή που πρωτοστάτησε
απέναντι του. Είχε ένα ύφος αλαζονικό και υπερ-
φίαλο, ζητώντας του προκλητικά τον λόγο για τις
αποφάσεις που έπαιρνε για λογαριασμό του ίδιου
και των αδερφών του και στη συνέχεια –ακόμα
χειρότερα– σχολιάζοντάς τες.

*Βυζαντινή προσφώνηση για τέκνο δεσπότη της αυτοκρατορίας.
Επίσης, αφεντόπουλο, αρχοντόπουλο.

– Και θα φιλήσουμε και πάλι το ποδάρι του πάπα; ρώτησε προκλητικά ο δεύτερος νεαρός, που στεκόταν στο πλευρό του πρώτου, παίρνοντας θάρρος από το θράσος του μεγαλύτερου.

Ήταν το αφεντόπουλο Μανουήλ, αδερφός του Ανδρέα. Και οι δύο τέκνα του μακαριστού δεσπότη του Μοριά, Θωμά Παλαιολόγου.

– Και το πόδι θα του φιλήσετε και τα ακροδάχτυλά του θα ασπαστείτε, απάντησε σκαιά κι απότομα ο Βησσαρίων, παρά τις προσπάθειες του να έχει τη γαλήνια και ήπια συμπεριφορά των ομοιόβαθμών του της Καθολικής Εκκλησίας.

Μην μπορώντας να αποφύγει τη μίμηση του αλαζονικού ύφους τους, ξεσπούσε εντούτοις συχνά πυκνά τα νεύρα του πάνω μας, εξαιτίας κυρίως της ρωμαϊκής ιδιοσυγκρασίας του. Αν και τόσα χρόνια συγχρωτιζόταν με τους καρδινάλιους, οι οποίοι κατόρθωναν να «καταπίνουν» την οργή τους, εξεμώντας την αργότερα με καταχθόνιες ενέργειες και παίρνοντας έτσι μεγαλύτερη εκδίκηση από τον αντίπαλο τους, εκείνος δεν τα κατάφερνε ακόμη να αυτοσυγκρατηθεί. Ήταν αυτό το άτιμο το αφίθυμο αίμα που έρρεε στις φλέβες του και δεν τον άφηνε να υιοθετήσει την υπεροψία και την ύπουλη συμπεριφορά την οποία διδάσκονταν από τα νιάτα τους οι συνάδελφοι του της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας.

– Τουλάχιστον, τα έχει πλύνει; επέμεινε προκλητικά το πρώτο αφεντόπουλο.

Ο Βησσαρίων άρχισε να τρέμει σαν ηφάιστειο πριν από την έκρηξη, αλλά έκανε ότι δεν άκουσε.

– Εδώ ο Ιησούς έπλενε τα πόδια των μαθητών Του κι εμάς, μας βάζετε να φιλήσουμε το ποδάρι του πάπα; μπήκε στη μέση ο Μανουήλ, σε ενίσχυση του αδερφού του.

Αυτό το τελευταίο μάς το είχε διδάξει ο ίδιος ο Βησσαρίων στο μάθημα των θρησκευτικών που μας έκανε μία φορά την εβδομάδα. Τι μπορούσε τώρα να αντιτάξει;

Του ήρθε να τον καταχερίσει, αλλά έδωσε τόπο στην οργή. Αναλογίστηκε το αξίωμα του «καίσαρα της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας» που απένειμε πρόσφατα ο ποντίφικας στο αφεντόπουλο, κι ας είχε «πεθάνει» προ πολλού η αυτοκρατορία αυτή.

Εξ άλλου και ο ίδιος, τόσα χρόνια στους κόλπους του Βατικανού, δεν είχε αποβάλει την πολιτιστική κληρονομιά του – τόσο βαθιά ριζωμένη ήταν στην ψυχή του. Αλλά προσπαθούσε να καταπίνει την αδικία και να αδιαφορεί στις προκλήσεις απ όπου-δήποτε κι αν προέρχονταν –ακόμα και νεοπροσύλητο τον χαρακτήριζαν οι καθολικοί– για να μην προκαλεί σχόλια σε βάρος του. Γνώριζε πολύ καλά ότι οι άλλοι καρδινάλιοι τον έβλεπαν σαν ξένο σώμα ανάμεσα τους, καθώς πίστευαν ότι αυτοί ήταν οι αγνοί και αμόλυντοι «εκπρόσωποι» του Υψίστου στη Γη, που εξέφραζαν τον γνήσιο λόγο Του.

Θεωρούσαν ότι ήταν τυφλός που ανέβλεψε, χωλός που περπάτησε, κουφός που άκουσε, επιτέλους, το ορθό κήρυγμα του Κυρίου, όπως το δίδασκαν εκείνοι. Ήταν γι' αυτούς ο πρώην αιρετικός, ο «άσωτος γυιος» που επέστρεψε στην πατρική εστία του Βατικανού και τώρα ο πάπας – κακώς – τον επιβράβευε με το μόσχο το σιτευτό, συντηρώντας εκείνον και τους άλλους που κουβάλησε εδώ, συμπεριλαμβανομένων των ορφανών του δεσπότη Θωμά. Και όχι μόνο. Τους στερούσε ο ποντίφικας πολλά από τα προνόμια που έπρεπε να απολαμβάνουν, για να τα εκχωρήσει στον πρώην αμαρτωλό, ο οποίος με παπική απόφαση έπαιρνε κι ένα μέρος των εσόδων τους ως καρδινάλιων, για να θρέψει τόσα αιρετικά στόματα, πράγμα το οποίο οι ίδιοι δεν είχαν καμμιά υποχρέωση να κάνουν.

– Πρέπει να μάθετε να φιλάτε το χέρι που σας ταίζει, για να μην πεθάνετε σε έσχατη ένδεια, βρυχήθηκε ο Βησσαρίων για να δώσει κάποια διέξοδο στη φούρκα του. Με αντιλαμβάνεστε;

Η ατμόσφαιρα είχε βαρύνει μέσα στο δωμάτιο. Τότε σκέφτηκα να επέμβω εγώ, για να την ελαφρύνω κάπως, και με περιπαικτική διάθεση είπα:

– Γιατί το δεύτερο δάχτυλο του ποδαριού του πάπα εξέχει πιο πολύ από τα υπόλοιπα;

Λάθος μου, μέγα λάθος. Στη στιγμή, ένας δυνατός πόνος από τη δεξιά μου παρειά διαπέρασε το κορμί

μου. Ο κόλαφος που μου είχε ρίξει ο καρδινάλιος μ' έκανε να δω λάμπεις.

Ο μέγας αρχιερέας, αδυνατώντας πλέον να διατηρήσει την αυτοκυριαρχία του, είχε ξεσπάσει πάνω μου – ήμουν και ο πιο αδύναμος κρίκος της ομήγυρης, όχι κανένας προνομιούχος της Ειμαρμένης. Το αντίθετο, μάλιστα. Θα μπορούσα να με παρομοιάσω με δρομέα που πιλαλάει μόνος του στον στίβο και τερματίζει... δεύτερος.

Για μία ακόμη φορά, ο Βησσαρίων μου έδειχνε ότι ήμουν ο παρείσακτος και ο προσκολλημένος στην παρέα των αφεντόπουλων, και ας ήμουν κι εγώ από βασιλική γενιά. Εκείνος μ' έβλεπε σαν όλους τους άλλους πρώην άρχοντες της αυτοκρατορίας και του δεσποτάτου, που συναναστρέφονταν τα αφεντόπουλα για να τρώνε κι αυτοί ένα κομμάτι ψωμί.

Δε λέω... Πεφωτισμένος ο Βησσαρίων, αλλά όπου υπάρχει φως υπάρχει και σκιά. Μοναδικό φως χωρίς σκιά είναι μόνο ο Ύψιστος – ο ήλιος της οικουμένης.

Ο καρδινάλιος Βησσαρίων, με τις σκιές που τον ακολουθούσαν και τον κατέτρυχαν, δεν είχε κατορθώσει να δικαιωθεί μεταξύ των συμπατριωτών του για την επιλογή του να απαρνηθεί την ορθοδοξία και να εναγκαλιστεί τον καθολικισμό. Είχε πλαγιάσει με λάθος πλευρό και, ώσπου να πάρει είδηση τη λυσσαλέα αντίδραση των ομοθρήσκων του, ξύπνησε πιασμένος στο δόκανο του πάπα και των καθολικών. Κι όμως, ήταν ένας διορατικός ιεράρχης, που θέλησε

την ενότητα της Εκκλησίας όχι μόνο για την πρόοδο της, αλλά και για τη διάσωση του σαρκίου και της ψυχής των πιστών της από τον Βελζεβούλη...

Ενώ τα σκεφτόμουν όλα αυτά, έτριβα ταυτόχρονα το μάγουλο μου που είχε κοκκινίσει σαν ντομάτα και με έκαιγε, ελπίζοντας να «σβήσω» τον πόνο – κι ίσως την προσβολή. Αλλά μάταια. Ακόμη χειρότερα για την ψυχολογία μου, παρούσα στη σκηνή του σκαμπιλιού ήταν και η Ζωή Παλαιολογίνα, η αδερφή των δύο αφεντόπουλων, μετατρέποντας τον σωματικό μου πόνο σε ψυχική οδύνη.

Οι φίλοι μου με κοίταζαν κι αυτοί με λύπη και συμπόνια, εντείνοντας ακόμη περισσότερο την ντροπή και τις ενοχές που ένιωθα.

Όμως ξαφνικά η Ζωή, παρορμητική από τη φύση της, ρίχτηκε πάνω μου και άρχισε να με φιλά για να με παρηγορήσει.

Φυσικά, ο πόνος μου αμέσως υποχώρησε. Το άγγιγμα των κοριτσιστικων χειλιών ήταν το θαυματουργό φάρμακο. Ένα αίσθημα αντρικής ικανοποίησης με πλημμύρισε, απ όσο θυμάμαι, παρότι η ηλικία μου δε δικαιολογούσε κάτι τέτοιο. Ήμουν ακόμη άβγαλτος. Δεν είχα θωπεύσει γυναίκα, κι ας μη μιλάμε για... στενότερη επαφή μαζί της. Αλλά παρεκτρέπομαι και προχωρώ υπέρ το δέον. Επανέρχομαι στον δυνατό φούσκο που μου κατέφερε ο αιδεσιμότατος Βησσαρίων.

Ο ιερωμένος φαίνεται να αισθάνθηκε στη συνέχεια

πολύ άσχημα για την ενέργειά του αυτή και με κοίταξε με μεταμέλεια και συμπόνια. Όμως δεν ήθελε να πέσει και στα μάτια των νεαρών βλαστών της οικογένειας του Θωμά Παλαιολόγου. Με μια αποφασιστική κίνηση, μάζεψε το ράσο του, που σερνόταν όταν περπατούσε, έκανε απότομη στροφή και βγήκε από το δωμάτιο.

Κατά τα φαινόμενα, η επίσκεψη στον ποντίφικα είχε αναβληθεί για μια άλλη ημέρα, που η ατμόσφαιρα θα ήταν διαυγέστερη και περισσότερο ολύμπια.

Μόλις απομακρύνθηκε, τα τέκνα του δεσπότη έπεσαν πάνω μου με ζητωκραυγές και συγχαρητήρια.

– Τον εκμηδένισες με τη στάση σου, μου είπε ο Ανδρέας.

– Τον κατατρόπωσες τον ξιπασμένο, πρόσθεσε ο Μανουήλ, που ήταν πιο μελετηρός και πιο σοβαρός από τον αδερφό του.

– Εμείς είμαστε εδώ, συμπλήρωσε η Ζωή. Δε θα τον αφήσουμε να σου κάνει κακό. Μη φοβάσαι.

– Δε φοβάμαι, ψέλλισα καταπτοημένος από την τελευταία λέξη της.

Δεν έδωσα συνέχεια και ύστερα από λίγο η μάζωξη διαλύθηκε. Μόλις ο Μανουήλ και η Ζωή αποχώρησαν, ο Ανδρέας μ' έπιασε από τους ώμους και με οδήγησε σε μια γωνιά.

– Μη στενοχωριέσαι, μου είπε χαμογελώντας πονηρά. Απόψε θα παρηγορηθείς...

Η Ζωή-Σοφία Παλαιολογίνα, η όμορφη και εύχαρις, η τολμηρή πριγκίπισσα του Βυζαντίου και κληρονόμος όλων των αυτοκρατορικών τίτλων της Νέας Ρώμης, της ήδη κατακτημένης Κωνσταντινούπολης, της άλλοτε ένδοξης Βασιλεύουσας, θα καταφέρει με την ευφυΐα και την ετοιμότητά της να γλυτώσει από τις άθλιες μηχανοραφίες του Βατικανού.

Λατρευτή σύζυγος του τσάρου Ιβάν Γ του Μέγα, θα δημιουργήσει στο πλευρό του το μεγαλείο της Τρίτης Ρώμης, της μεγάλης Ρωσικής Αυτοκρατορίας.

Είναι η πρώτη τσαρίνα της Ιστορίας, γυναίκα με πολιτικό ένστικτο, καλλιεργημένη και διπλωματική. Θα γίνει η ορκισμένη αντίπαλος των Τουρκομογγόλων Τατάρων που μέχρι τις ημέρες της καταδυνάστευαν τα εδάφη της Ρωσίας, αποδεκατίζοντας βάρβαρα τον πληθυσμό της.

Είναι η πανίσχυρη γιαγιά του Ιβάν του Τρομερού, η γυναίκα που αναμόρφωσε τη Ρωσία και της έδωσε τις βυζαντινές ρίζες της, το γόητρο που θα την οδηγήσει σε ένα λαμπρό μέλλον...

Ένα περιπετειώδες ιστορικό μυθιστόρημα, ένα δυνατό ιστορικό θρίλερ που αφήνει τον αναγνώστη με κομμένη την ανάσα, από τον συγγραφέα που ζωντανεύει υποδειγματικά την Ιστορία.

«Το παρόν μυθιστόρημα του ταλαντούχου συγγραφέα Γιώργου Λεονάρδου για την Σοφία Παλαιολογίνα θα αποτελέσει συμβολή στην Ιστορία... Εύχομαι καλή τύχη και επιτυχία και στο μυθιστόρημα αυτό και στον συγγραφέα του».

Γιγώρ Μεντβέντεφ

Ακαδημαϊκός Καθηγητής Βυζαντινολογίας
Πανεπιστήμιο Αγίας Πετρούπολης

ΩΚ 182

ΩΚΕΑΝΟΣ

Σόλωνος 136, 106 77 Αθήνα
Τηλ.: 210 3829339 - 210 3803925
www.oceanosbooks.gr

ISBN: 978-618-5104-85-6

9 786185 104856